

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

Letnik XXIII.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1920.

Štev. 9.

Čemerika (veratrum album).

V zadnji številki »Slovenskega Čebelarja« omenja voditelj krtinske opazovalnice, da je čemerika letos napravila precej škode na čebelah.

Ta rastlina je bila še pred petnajst leti na ljubljanskem barju močno razširjena in je bila poleg gnilobe največji strah čebelarjev. Ni cvetela vsako leto izdatno, toda, kadar je, so bili panji v kratkem skoraj ob vso žival.

Vsa ta rastlina — koren, steblo, cvet in med — je strupena. Saj že pomeni beseda čemer v stari slovenčini strup, in čemer en človek je tisti, ki je vedno slabe volje, se grdo drži ... pa saj vsak vé, kakšen je tak pustež.

Koren čemerike so svoječasno rabili in ga še rabijo za zatiranje govejih uši.

Pa tudi v modernem živinozdravništvu se uporablja ta rastlina kot zdravilo raznih bolezni.

Čemerika cvete koncem maja in skoraj ves junij — koder jej kosa prej ne prestriže življenja. Cvetje se razvije na precej visokem stebelu in je belozelenkaste barve ter močno diši. Že duh cvetja je »strupen« in povzroča glavobol. Naravno je, da privabi čebele, ki berejo strupeni med in ga nanašajo v panj, če sploh morejo še nazaj s paše. Nekatere čebele ostanejo namreč omamljene že na cvetju in pomrjejo tam. Zato dobiš skoraj pod vsako čemerikino rastlino mrtve čebele, na cvetju pa posamezne sirotke z razprostrtimi krili, brez moči, posute s pepelnastim cvetnim prahom te škodljive rastline. Odpornejše čebele pa najdejo le še pot domov, toda padajo že pred uljnjakom ali pa lazijo onemogle po bradah panjev in kmalu poginejo. Padajo vedno vznak in gibljejo

z nožicami toliko časa, da jih je konec. Najtrdnjših čebel pa strup ne premaga tako hitro. Vrnejo se v panj in odlože med najrajše tam, kjer se mladice polegajo. Ker se pa vsaka mlada čebela napije medu takoj ko zapusti svojo celico, in sicer tistega medu, ki je v neposredni bližini njene celice, je umljivo, zakaj pade ob čemerikovem cvetju poleg delavnih čebel tudi toliko mladice.

Delo čemerike je strahovito. Panji izgube včasih skoro vso žival in si potem na mesece ne opomorejo.

To je naravno, ker so izgubili vse delavke in vse mladice ter ostane v panju le srednje star zarod. Kadar čemerika zelo medí — to je seveda odvisno od ugodnega vremena — je panjevo dno vsako jutro pokrito čezinčrez z mrtvimi čebelami. Pred čebelnjakom je vse črno mrtvic, kakor po najhušem ropu.

V Ljubljani dolgo nismo mogli dognati vzroka temu pojavu. Šele očak ljubljanskih čebelarjev, prijatelj Peter Pavlin, mi je pokazal pravo pot. Mikroskop je našo domnevo potrdil kot pravilno; dognalo se je, da sta strupena čemerikin med in cvetni prah in da so imele mrtve čebele tak med v sebi in panji v satju.

Zadnja leta je čemerika tod minula, boljše rečeno: škode nam ni napravila več. Strokovnjaki trdijo, da so jo uničila umetna gnojila, predvsem Thomasova žlindra in kajnit. Znano je, da zaduše umetna gnojila po travnikih osat in sploh nežlahtne rastline. To utegne veljati tudi za čemeriko. Resnica je, da je ni več. Letos sem pa vendarle na svojih čebelah opazoval, da jih je meseca junija precej padlo in da so mrle na tak način kakor takrat, kadar medí če-

merika. Kmetje ne gnoje več v taki meri z umetnimi gnojili kakor preje in domnevam, da si je ta rastlina med vojno zopet opomogla.

Opazka v »Čebelarju« pa mi je odprla oči in sumim, da so tudi pri meni mrle čebele junija meseca zaradi čemerike.

Avgust Bukovec

Čemerika in umrljivost čebel.

Po močvirnih travnikih cvete začetkom meseca junija do 1 meter visoka rastlina z rumenkasto-belimi, spodaj zelenkastim cvetom; pri nas jo imenujejo čemeriko. Posebno v mokrem juniju, se njeno latasto razcvetje bujno razvije. Cvete vsako leto, a letos je bilo vreme zanjo jako ugodno, zato si jo videl po močvirnih travnikih v veliki množini. Rastlino imajo za strupeno in menda celo z vodo, v kateri kuhajo korenike te rastline, odpravljajo živini uši.

Ker čemeriko čebele zelo obletavajo, mora biti jako medena. Obnožina je rumena. Ravno ob cvetju čemerike sem imel letos izredno veliko mrtvih čebel pred čebelnjakom, veliko še z obnožino na nogah, a skoraj samih mladih. Od začetka do 20. junija je bilo pred čebelnjaki kar nasuto mrtvic, akoravno sem jih skoraj vsak dan po eno ali tudi po dve smetišnici pomedel skupaj. Okrog čebelnjakov je smrdelo po strohnelih čebelah, namesto da bi dišalo po medu. Panji, ki so bili prej nabito polni čebel, so se tako spraznili, da si redko katero čebelico opazil za mrežo. Bal sem se, da bi bila to brezletnost (nosema). Ker pa

pri brezletnosti čebele prihajajo iz panja s polnimi, napetimi zadki in največ starejše čebele, zato sklepam, da je tej umrljivosti vzrok edino čemerika, kar je kazala tudi obnožina mrtvih čebel. Mlade čebele, ki so komaj začele izletavati, so se vračale domov iz paše, a predno so prišle v panj, so pocepile, se zvijale in do drugega dne trpinčile pred čebelnjakom, potem šele pomrle. Zadek pri njih je bil tudi napet, a blato je bilo navadno rumenkasto, a večina je imela tudi želodček napolnjen z medom in nekatere tudi na nogah rumeno obnožino.

Ker so že stari čebelarji imeli strah pred čemeriko in so še pred cvetjem poželi vršičke, zato sklepam, da je bila tudi letos vzrok umrljivosti čemerika. Takoj po košnji je prenehala umrljivost in panjovi so se v kratkem zopet napolnili, kar pri brezletnosti ni tako hitro, ako panji sploh ne poginejo.

Ker je čemerika kot strupena rastlina gotovo tudi živini škodljiva, zato bi bilo priporočati, da bi poizkusili izstrebiti jo s travnikov.

—k.

Hoja.

Letos se je hoja ponekod dobro izkazala. Zdi se mi, da je najlepše medila nekako od Krima čez turjaške gore, ribniške hribe, kočevske gore proti Kolpi, kjer preneha gozd.

Po odcvitanju lipe so se prikazale prve temnejše kapljice v celicah, izpočetka manj, potem pa vedno več in več; višek je

dosegla proti koncu junija, začetkom julija. Vreme je bilo mirno, večkrat soparno, kar je tembolj pospeševalo biro in medenje. Opazoval sem to čudno prikazen v gozdu na hojah in iskal one uši, ki bi povzročale medene kapljice na hojeve iglice. Zaman je bil moj trud, ni jih bilo, pa jih tudi ne bode. Najti bi jih utegnili

le bujna domišljija. Po večkratnem opazovanju sem prišel do sklepov:

1. Hoja med v sušnih poletjih, kar je navadno vsako tretje ali četrto leto.

2. Obilnejše med v tanki zemlji na skalovitih tleh. V težki, vlažni, ilovnati zemlji med prav malo ali nič.

3. Medene kapljice se vedno nahajajo na gornji strani iglic ob listnih žilicah, pa tudi ob strani žlebička. Nikoli pa ne na spodnji strani iglic.

4. Medijo vse iglice; srednje stare bolj kot mlade ali prav stare. Široke, dolge, krepko razvite iglice mede najbolj.

5. Lub ali vejica ne medi! Jutranja rosa ali lahek dežek izpereta večkrat medene kapljice na tla in po vejah, kamor se pozneje naselijo glivice (sajavec) in ono mesto postane nekako sajasto.

6. Med je gost, težje razstopen od cvetličnega in temno-zelenkaste barve. V večji množini se vidi črn.

7. Specifična teža je večja od cvetličnega medu. Če doliješ v kozarec s cvetličnim medom hojevca, se vsede hojavec na dno kozarca, cvetlični pa se dvigne, da se prav lepo ločita drug od drugega.

8. V času, ko hoja med, zaostane v rasti.

9. Mali dež ne prekine medenja, trajno deževje, zlasti pa močni nalivi, ustavijo izločevanje medu za daljšo ali krajšo dobo.

Za svojo osebo sem trdno prepričan, da izločanje medu na hojah nastane na ta način, da se ogljikova kislina v listih potom asimilacije pretvarja polagoma v skrob in sladkor, ki se kopiči v listih bolj in bolj, da pride končno na površje. Ni-

koli pa ni opaziti, da bi se nabirale medene kapljice na spodnji strani lista.

Med je tako gost na listu, da ga čebela le po daljšem času posrka z rilčkom. V jutranji rosi se nasrka vlage, da se po iglicah poceja v tankih nitkah navzdol. Tega čebele urno srkajo in komaj prisopihajo domov. V 14 dneh je panj nabito poln. Vsak prostorček izrabijo, vse zadelajo, staro satovje dozidajo, da je ulica med sati komaj za eno čebelico. Zalega se ta čas slabo razvija, če čebelar ne pazi, da je v vališču dovolj prostora za zalego. Večkrat se opazi, da je takrat zalega le na dveh ali treh okvirčkih, vse drugo pa je pokrito z medom. V takem slučaju le urno točilo v roke in toči iz medišč. Satje iz plodišča prestavi v medišče; iztočene satove deni v plodišče in imel bodeš krasne uspehe.

Hojev med je prav tako dober kakor drugi. Nima onega pekočega okusa, kot ga ima nekateri cvetlični med ter se mnogo lažje uživa. Izvrstno se obnese pri vkuhanju sadja in konserviranju. Zelo priporočljiv je za ljudi, ki bolehalo na pljučih. Manj vreden je radi svoje gostote za prezimovanje, zlasti v trdih hudih zimah, kadar čebelam ni mogoče izletavati, kar pa se pri nas navadno ne dogaja. Še v novembru in večkrat celo v decembru nastane topel južen dan, da se čebele prav lahko očistijo. Gotovo je, da imamo še premile zime, da čebele po nepotrebnem zapuščajo gnezdo in s tem tratijo hrano.

Morda je letos še kdo drugi opazoval hojo ter se morebiti ne strinja z menoj.

Ne trdim, da bi se morda kaj ne motil. Več oči več vidi.

A. Peterlin.

Jelkin med in prezimovanje.

Letos bo marsikateremu čebelarju težko prezimiti čebele, ker ne bo dobil sladkorja po primerni ceni za pitanje svojih čebel. Amerikanski sladkor, ki ni dovolj očiščen, najbrže ne bo dober, češki

očiščeni je pa predrag. Za prezimljenje je pa vendarle najboljši med.

Splošno se trdi, da jelkin med ni dober za prezimovanje, češ, da je smolast. Čebele ga baje težko prebavijo, zato po-

vzroča grižo. Ajdov med pa premočno kristalizira, zato rabijo čebele pozimi veliko vode, se vsled tega vznemirjajo, zelo izletavajo, se pogube itd. itd. Vse mogoče res! Kaj pa če niso vsi ti predsodki strašilo v koruzi, ki ga je treba samo odnesti, pa ga ne bo več?

Zato pa, čebelarji, le proč s takimi predsodki! Vsak med je dober za prezimljenje, samo če ga imamo. Kako so pa prezimovali stari čebelarji svoje čebele, ko niso znali, da lahko krmiijo čebele tudi s sladkorjem? Manj so poznali čebelno grižo, nego mi sedaj. Imeli so zdrave čebele, akoravno so prezimile na medu, ki so si ga nabrale ali na jelki, smreki, travniških cveticah, na ajdi ali drugje. Za dobro prezimovanje rabi čebela dovolj zaloge, primerno toploto v panju in mir.

Sedaj pa naj mi v teh križevih časih preišljujemo, kako si bomo nabavili za čebele oderuško drag sladkor, ko dobimo pri čebelarjih zdrav jelkin med po primerni ceni!

Bilo je l. 1911. Jelka je izborna medila; drugega medu ni bilo, tudi ajdovega ne. Tudi jaz sem imel takrat predsodke. Jelkin med gotovo ne bo dober, drugega nimam, kako bom prezimil čebele? Grižal! Čebele z nabitimi zadki kot s patroni letajo po panju in iz panjev ter pišejo z rujavjo brozgo spomine v jelkinem medu. Druge zopet, kumarne kot suha južina, bulijo z velikimi očmi v sicer polne celice, a kaj, ko je sama smola in se vleče kot štrene. Taka in enaka strašila, ki sem se jih navzel največ od Nemcev, so mi rojila po glavi.

Če je jelkin med tak, hočem ga nekoliko razredčiti s sladkorno raztopino in potem nakrmiti čebele. Kupil sem si 18 kg sladkorja po 90 vin. Skuhal sem ga 1 : 1 (1 liter vode, 1 kg sladkorja). Štiri panjovi so imeli dovolj medu, a samo jelkinega, 16 panjev pa ni imelo dovolj za prezimljenje. Onim štirim panjovom sem dal po 1 liter sladkorne raztopine, vso drugo raztopino pa sem zmešal z 80 kg jelkinega

medu, ki sem ga seveda poprej dobro segrel, da se je z raztopino dovolj zmešal. To ni bilo sicer hitro in prijetno delo, a vendar so mi vsa ljudstva izvrstno prezimila.

Takega opravila nisem potem nič več imel, a bi, verjemite mi, tudi ne poizkušal več, ker sem prišel do prepričanja in izkušnje, da je vsak med dober za prezimovanje čebel, samo če ga imaš. Če dobiš lahko med, četudi jelkin, pitaj raje s tem, kot z dragim sladkorjem. Časi, ko smo dobili sladkor po 90 vinarjev, se ne vrnejo več. Seveda, ako ne moreš dobiti medu, boš moral poseči po sladkorju, četudi je drag. Za pomladansko pitanje pa je le med, če hočeš panji hitro spraviti na višek.

Čebelarji, ki ne bodele imeli letos toliko lastnega medu, da bi nakrmili čebele za zimo, kupite ga od zanesljivih čebelarjev, ne od medarjev, četudi je jelkin. Ako imate predsodke, razredčite ga s sladkorjevo raztopino (1 : 1 : 5) in bodele čebele ceneje prezimili in morda še bolje kot na sladkorju. Sladkor rabite v teh časih le v sili.

Čebelarsko društvo v Ljubljani bo gotovo rado navedlo naslove onih zanesljivih čebelarjev, katerim je letos jelka napolnila posode s svojim smolnatim, a zdravim jelkinim medom. Menim pa, da čebelarji izpod Krima pri Ljubljani niso imeli čisti jelkin med, ampak je namešan z medom od prašne ajde, kar je še bolje. —k.

Opazka uredništva. Prepričevalnim besedam g. pisca moramo pa vendar oporekati. Ne bo res, da bi bil vsak med za zimsko hrano čebelam enako dober. Natančne preiskave, ne samo nemških, ampak tudi drugih, zlasti ameriških čebelarjskih učenjakov, so dognale, da se od nekaterega medu nakopiči v debelem črevesu veliko več neprebavnih zaostankov, nego od drugega. Neposredni vzrok griže je pa ravno to prenapolnjenje črevesa z blatom in po-

manjkanje prilike, da bi se ga čebela iznebila. Tudi jaz trdim, da je vsak med recimo enako dober v dobi, ko čebela leta. Nikakor pa to ne velja za zimo. Na dobrem cvetličnem medu prebijejo čebele v panju 4—5 mesecev brez škode, akoravno med tem časom nobenkrat ne izletavajo. Na jelkinem medu pa to ni mogoče. Ako se vam je sponeslo prezimovanje na tem medu, je to pripisovati slučaju, da so se čebele čez zimo vsaj enkrat, morebiti pa tudi večkrat očistile. V zadnjih desetletjih imamo vobče in povečini mile zime, dalje stoji večina naših čebelnjakov v zavetnih solnčnih rebrih. Vsled tega ni čuti veliko o griži. V Ljubljani in njeni okolici in po vlažnih, meglenih nižavah je pa stvar opasnejša, nego se navadno misli. Najžalostnejša priča za to nam je l. 1917.,

ko smo imeli v panjih sam jelkin med. Tudi v zimi od l. 17. na 18. je bilo meseca januarja celih 14 dni krasno, solnčno vreme in čebele so izvrstno prezimile, n. pr. pri Žnideršiču v Il. Bistrici, pri raznih čebelarjih po Dolenjskem (Toplice, Dvor), kjer so imeli obilo jelkinega medu, pa prav nič drugega. Kako je bilo pa v Ljubljani in na Vrhniki! Stotine panjev nam je poginilo za grižo, ker tistih 14 dni, ko so imeli po deželi najkrasnejše vreme, je pokrivala Ljubljano in okolico noč in dan megla, tako da smo šele iz časopisja izvedeli, kakšno vreme je zunaj. Ne moremo torej trditi, da bi bil sam jelkin med absolutno dober za prezimovanje. S primešavanjem sladkorne raztopine imam tudi jaz prav ugodne izkušnje, dasi je težko razlagati, na kak način učinkuje sladkorna primes.

Lipa.

Dober streljaj od mojega čebelnjaka v Kočevju se razteza dolg, lipov drevered, obstoječ od 15- do 20letnih dreves. V njem se nahaja oboje vrst lip, ozkoliste in širokoliste. Rast širokoliste lipe je bujnejša, listi in cveti večji od druge, a je je manj. Ker mi kraj ni bil natančneje znan in mi ni bila dana prilika prepričati se, zakaj je prišla lipa ob dobro in častno mesto med našimi medonosnimi rastlinami, sem sklenil, opazovati jo letos natančneje. Cveti širokoliste lipe se razpuste teden preje, nego oni ozkoliste. Na enem in istem drevesu se ne razvijajo vsi hkrati, temveč polagoma, od spodaj navzgor, od zunaj na notranjost krone.

Komaj so se razpustili prvi cveti, že so jo obletavale čebele in čim bolj je naraščalo cvetje, tembolj so hitele čebele na njega. Cvetja je bilo letos izredno obilno, vreme ves čas zelo ugodno, da so lipe obletavali celi roji od zore do mraka. Mimoidočim je nehote uhajal pogled na drevo, vsak cvet je imel svojega odjemalca. Ne

pozabim one nedelje, kako težke so padale na zletalno desko, otovorjene z obnožino in s polnimi želodčki. Lovil sem jih pri žrelu, vsaka mi je pokazala, da je prinesla bogato zalogo sladkega nektarja. Barva obnožja in smer izleta sta kazala, da prihajajo z lipe. Pa to mi ni bilo dovolj. Stopim pod lipo, pripognem vejo ter lovim na cvetju se nahajajoče čebelice. Nisem se zmotil, niso me varale. Vsaka mi je pokazala veliko kapljico, ki se je po okusu dokaj ločila od prej cvetočega grenkega divjega kostanja. Opozoril sem sosednje čebelarje, da naša lipa medi, pokazal sem pa tudi nekaterim odličnim gospodom kapljice iz stisnjenih čebelic, ki sem jih ujel na lipi.

»Dobro,« mi poreče kdo, »pa pokaži, kakšen je lipov med, če je lipa medila.« To je pa bolj težko. V času, ko cvete lipa, je na travniku že mnogo raznega cvetja. Čebele berejo tudi na drugih cveticah (seveda, ene in iste čebele ne na istem izletu) in se ne zmenijo za naše želje, da bi

ločile nam na ljubo lipov, zlatični in žajbelnov med vsakega zase. Tudi ne moreš pričakovati, da bi nam morebiti še na vsako celico posebej prilepile etikete kot medar na steklenico z napisi: »Pristni lipov,« »fini žajbelnov,« »akacijev med« itd. V tem času, ko medi lipa, je zalega naj-

bujnejša ter porabi ogromno množino berriva za razvoj. Gotovo ga pa pride tudi veliko v medišče.

Pri poznejšem trčanju se je opazila razlika medu, zlasti med cvetličnim in poznejšim jelkinim, ki je bil letos tudi imenovanja vreden.

A. P.

Pozor pri žveplanju.

Prišel je čas, ko bomo zopet rabili goreče žveplo. Da ne za žveplanje čebel, ve vsak čebelarški začetnik, temveč za uničevanje njihovega sovražnika, v oščenavešče.

Satje, ki ga bomo pobrali iz medišč, bo treba shraniti kot dragocen zaklad, da ne pride do njega omenjeni škodljivci. Sredstva proti njemu so preprih, svež časopisni papir in pa dobro zaprte omare, ki jih je treba v jeseni in pomladi vsaj vsakih štirinajst dni zažveplati. So tudi čebelarji, ki vso svojo satno zalogo redno preiskujejo in naseljeno zalego sproti pokončavajo.

Meni se zdi vedno pregledovanje prezamudno. Dišeč vosek mi je pri tem poslovanju tudi že privabil roparice. Satje hranim v posebni omari, pri kateri sem tla in vse stene prelepil s papirjem, da se prehitro ne izgubi žveplov dvokis, plin, ki se dela pri gorenju žvepla, ki uničuje že zastavljeno zalego in ki brani, da se nadležna žuželka zopet prehitro ne nastani.

Čujte, kaj se mi je pri žveplanju pripetilo! Nekega popoldneva sem zažveplal svojo zalego satja. Pridem naslednje jutro na vrt in krenem, kakor dan za dnevom, najprvo k čebelnjaku. V njegovi bližini zaznam nek čuden duh po zapaljenem vosku.

Po dolgem iskanju, odkod izvira ta vonj, odprem omaro za satje in strah me obide. Papir na tleh in ob eni strani je zgorel, nekaj satov je bilo obžganih in raztaljenih, del lesene stene osmojen.

Kako je to nastalo? Ali je odskočil kljub pazljivosti del vžigalice pri prižiganju v omaro, ali se je osmodila večja ali zašla čebela ob gorečem žveplu in padla na tla? Razlage nisem našel.

Dalj časa potem prižgem žveplen trak in tu mi odskoči drobec goreče snovi ne v zabavo na roko. Po tem slučaju sem takoj uganil vzrok malega požara v omari. Prižigal sem žveplo med omarinimi vratmi, goreče postavil v omaro v plitvo posodico in hitro zaprl. Pri tej priliki je odskočil kosec gorečega žvepla na dno omare in skoraj povzročil veliko zlo.

Da se mi zopet kaj takega ne primeri, postopam sedaj pri žveplanju tako-le: Precej visoko škatlo iz pločevine postavim zunaj čebelnjaka na tla, prižgem žveplen trak in ga vtaknem v posodo. Potem šele goreče žveplo v posodi postavim v omaro na kos opeke. Neposredno nad posodo ne pustim satja, da se ne stali ali celo vžge.

Da se tudi vam ne pripeti taka ali še hujša nezgoda, upoštevajte mojo izkušnjo.

J. V.

Čebelarji! Shranjujte vse uporabno satje! Čuvajte ga pred moljem! V lepem satju je čebelarjevo bogastvo.

Iz Prekmurja.

Pot naju je nanese s prijateljem koncem avgusta t. l. v Dolenjo Lendovo, odkoder sva jo ubrala s kolesi v 31 km oddaljeno Mursko Soboto. Poleg sadjarstva naju je zanimalo osobito čebelarstvo. Od Dolenje Lendove do Murske Sobotne sama širna planjava, po kateri se menjava jo njive s travniki in pašniki. Vasi so redke, a velike, z lepimi hišami in gospodarskimi poslopji, zgrajenimi v posebnem tipu v obliki pravega kota. V obližju

vsake domačije se nahajajo velikanske kopicе slame, ki kažejo, da je glavni pridelek Prekmurja žito. Mnogobrojne črede goveje živine pa pričajo, da Prekmurcu ne manjka niti mleka niti mesa.

Kot čebelarja me je najbolj iznenadila velika množina akacije in ajde. Akacija raste v dolgih drevoredih ob potih in cestah, med hišami po vaseh, in po raznih mejah. Ker je ne sekajo za kole kakor na Dolenjskem, se je razrasla v velika drevesa, ki dajejo ob cvetju, ako je količjak ugodno vreme, najobilnejšo pašo. Prav tako je ajda, ki je ravno docvetela. Čimboli sva se bližala Murski Soboti, temveč je je bilo. Niso redke z ajdo obsejane njive, ki merijo po več hektarov. Poleg teh dveh najboljših medonosnih rastlin dajo spomladi obilo paše obširni travniki in pašniki. Sadnega drevja tu ni veliko, ker menda ne uspeva.

Najprej sva se ustavila v Beltincih, kjer sva v bližnji vasi Lipovci obiskala kmetovalca-čebelarja Matijaža Mončeca, ki je tudi član našega društva. Kako sva bila iznenadena, ko sva zagledala v zatišju in senci košatih jablan dva velika čebelnjaka s kakimi 80 panji. Še bolj sva se čudila, da so to moderni panji s premakljivim delom in da čebelar — dasi preprost kmetovalec — vrlo dobro razume svoj posel. Panji so stojaki, izdelani po Naiszerjevem sestavu, zelo podobni znanim dunajskim stojakom. Satnikov, ki merijo 20×26 centimetrov, imajo po 12 v plodišču in rav-

no toliko v medišču. Ker so okvirji vsi enaki, so kaj pripravi za prevešanje. Satniki vise v zarezah v topli stavbi in se odvzemajo od zadaj, prav tako kakor pri dunajskem stojaku. Tri posebnosti, ki sem jih opazil pri tem panju, moram še posebej omeniti. Panji namreč niso izdelani vsak zase, ampak po 2, 3, 4 in celo po 6 skupaj. V slučaju prenašanja, prevažanja, ropanja, zlasti pa v slučaju gnilobe je taka uredba jako nepriljučna. Sicer pa napravi čebelnjak, tesno založen s temi panji, jako ugodno sliko. Najbolj čudno se mi je pa zdelo, ko mi je lastnik povedal, da ima plodišče v zgornjem, medišče pa spodnjem delu in pa ko sem videl, da loči oba sicer popolnoma enaka dela (kakor pri A. Ž. panju) skoro 2 cm debela deska, ki ima samo ob sprednji steni kakih 5 cm dolg in 2 cm širok prehod iz plodišča v medišče. Sprednja stena je dvojna in ima 2 žreli kakor A. Ž. panj. Izredno prijazni mož nama je odprl nekaj panjev in s kleščami vzel iz njih več satov, ki so bili do tal napolnjeni s pokritim medom. Kljub nenaravni uredbi plodišča in medišča in kljub debeli ločilni deski in ozkemu prehodu iz plodišča v medišče je bilo precej medu tudi v medišču (spodaj). Najlepši sati so bili pa seveda zgoraj v zadnjem delu plodišča. Mož je že vedel, da je njegova uredba medišča in plodišča napačna in je bil že prej sklenil, da prihodnje leto preuredi vse panji na ta način, da bo plodišče spodaj in namesto ločilne deske matična rešetka. Sicer pa moram priznati, da panj ni napačen, razen tega, da je opravljanje tople stavbe od zadaj silno nerodno in zamudno. Naposled nama je pokazal še primitivno točilo in letošnji pridelek medu, ki ga je bilo kljub slabemu vremenu precej met. stotov.

Najboljša paša je v akaciji in ajdi. V dobrih letinah toči po trikrat ali celo večkrat.

Ko naju je naposled pogostil z medom, kruhom in sadjevcem, sva se poslovila od gostoljubne hiše. Obljubiti sva morala mo-

žu, da mu izposlujeva pri čebelarskem društvu matične rešetke in da zainteresirava naše medarje za njegov medeni pridelek.

V Murski Soboti sva izvedela, da je bil tam pred kratkim ustanovni občni zbor čebelarske podružnice za Prekmurje, ki ga je vodil g. Jurančič. (Zelo čudno je, da nam prijatelj Jurančič ni o tem ničesar poročal. Op. uređn.)

Drugi dan sva se napotila s prijateljem v severni del Prekmurja. Povsod sva našla Naiszerjeve panje v večjem ali manjšem številu. Med drugim sva si ogledala krasen čebelnjak na župnijskem vrtu v št. Juriju blizu avstrijsko-madžarske meje. V njem je bilo 40 štirijakov in nekoliko prekmurskih pletarov. Tudi župnik je imel medišča spodaj, dasi je omenil, da to menda ni pravilno. Matične rešetke tudi on doslej še ni rabil.

Čez vse lep pa je čebelnjak na nadučiteljevem vrtu v Tišini poleg posestva in obširnih drevesniških nasadov grofa Batiany-ja. Popolnoma nova (l. 1919, dovršena) lesena stavba, stoječa na betonasti podlagi, ima obliko pravilnega osmerokotnika. V eni stranici je vhod, v ostalih sedmih straneh pa je vdelenih v vsaki po 12 Naiszerjevih panjev in sicer v dveh etažah po 6 in 6 skupaj (šestaki), vsega skupaj torej $7 \times 12 = 84$ panjev. Panji so popolnoma nepremakljivi in tvorijo sprednje in skrajne stranske stene panjev obenem stene čebelnjaka. Potrebna svetloba prihaja od zgoraj skozi strešni nastavek, ki je podoben kupoli.

Tuintam v Prekmurju je videti še stare slamnate pletare v obliki zvonca. Postavljeni so posamez na kvadratnih polih pol metra od tal. Za streho jim služi snop slame, ki je pri klasju trdno zvezan in poveznjen čez pletar. Tako zavarovani ostanejo tudi čez zimo na svojem mestu. Posamez sem naletel tudi na panje, ki so podobni našim kranjčcem.

Kolikor se je dalo dognati na pogled, se prekmurska čebela nič ne loči od naše sivke. Opazil sem tudi, da je ravnotako pohlevna in krotka. Samo v enem slučaju

sem naletel kakor še nikoli v svojem življenju. Pri neki hiši poleg glavne ceste sem opazil vrsto pletarov. Hajd brž z voza in k čebelam! Gospodar je poznal svojo »živino«, ker mi je odločno odsvetoval, da bi hodil v bližino. Jaz pa sem hotel celo pogledati v notranjost, nekaj zato, da bi se prepričal o vsebini, nekaj pa tudi zato, da bi pokazal svoje junaštvo. Po dolgem prerekanju in po prigovarjanju njegovega bolj radovednega sina mi je vendar dovolil, da poskusim svojo srečo. Prižgem cigareto, vržem vstran klobuk, zaviham rokave, privzdignem in denem na stran slamnato streho in zgrabim z obema rokama pletar, ga odluščim polahko od podlage in obrnem. Toda gorje! Cel roj čebel se je sikajoč in besneč zakadil naravnost meni v glavo, ne zmeneč se za mojo cigareto, in pikal, da je kar škripalo. Domači so zbežali v hišo, moji spremljevalci z voznikom vred so jo odkurili po cesti dalje. Jaz sem pletar malo podržal, ker ga vsled množice čebel, ki je ostala na podlagi, nisem hotel povezniti nazaj, postaviti ga pa nisem mogel nikamor, ker je zgoraj precej šilast. Končno, ko je bila sila na vrhuncu, sem ga prislonil k poleg stoječemu stebriču, zagrabil plašč in si zavil vanj roke in glavo, ter odhitel za drugimi v hišo. Za menoj se je pocedil močan curek čebel. Ko sem se nekoliko oddahnil in se izvečjega otresel besne živali, sem z glavnikom temeljito otrebil glavo od žel in v lase zaritih čebel in hajd zopet nazaj k pletaru. Toda ni bilo mogoče blizu. Kar v curkih so se zakadile vame, ko sem se približal na par korakov. Odití sem moral in pustiti pletar na tleh. Ko bi ne bil tako vaje čebel, ne vem, kako bi bil prenesel ta napad. Moj tovariš, ki je oddaleč gledal, ni mogel verjeti, da zmore človek prenesti toliko strupa. Tako pa ni bilo hudega in še tisti večer ni nihče poznal, da me je pred par urami pičilo nekaj ducatov čebel.

Nazaj grede čez Pohorje in Ptuj sva se ustavila s tovarišem v Sobotincih pri mizarju in čebelarju Žnidariču in pri če-

belarju Zeleniku v Prvencih blizu Možgancev. Nikdar še nisem videl tako lepega in tako vzorno urejenega čebelnjaka, kakor ga ima g. Zelenik. V tem oziru moram častitati njemu in mojstru g. Jurančiču, ki je izvršil načrt. Ali je pa tudi tako praktičen kakor je lep, o tem bi se dalo pa prerekati.

Končno sem imel na tem potovanju tudi priliko, da sem za malo časa obiskal g. Stampfla v Stražgojncih pri Pragerskem.

Ne bom popisoval, kako sem bil sprejet in kaj sem videl pri g. Stampflu, ker nam v tem oziru dovolj pove današnji članek. Toliko pa rečem, da kakor še nisem videl lepšega čebelnjaka nego je g. Zelenika, tako ne poznam ljubeznivejšega in bolj izkušenega čebelarja, nego je g. Stampfl. Srečno pot v novo domovino! Spomnite se nas, ko pridete v ameriški eldorado!

M. Humek

Opazovalne postaje.

Zadnji up je šel po vodi pri večini naših čebelarjev. Mnogi vsled neugodnega vremena niso mogli izkoristiti ajdove paše v avgustu.

Ta mesec je bil v prvi polovici suh, topel in solnčen. V drugi polovici pa je bil vseskozi moker, mrzel in oblačen. Hudih nalivov res ni bilo, a pršilo je več ali manj skoraj vsak dan.

Tam, kjer so sejali ajdo takoj po žetvi, tako da je v začetku avgusta že cvetela, so čebelarji še dovolj dobro opravili. Na Štajerskem in v Prekmurju sem videl, da so rabili izmetalnico že sredi meseca.

Pri nas na Kranjskem so se večinoma držali stare navade, in če so bile tudi njive že prej prazne, sejali so ajdo o sv. Alešu in tako je začela cvesti šele o Vel. Šmarnu. Tega bogatega vira čebele niso mogle izrabiti. Mraz in mokrota sta jim branila izlet, še bolj pa povratek. Mnogo jih je ostalo ob cvetju, mnogo obležalo pred čebelnjaki. Panji so se praznili in ostali suhi. Izjemo poroča le Selo pri Žirovnici.

Razveseljivo je edino to, da so se kmetovalci zopet poprijeli dobro medeče črne ajde. Na Ljubljanskem in Sorškem polju sem se prav trudil, da sem opazil kako njivo obsejano s sivo ajdo. Ljudje so prišli do prepričanja, da imajo od okusne moke iz črne ajde več koristi kot mnoge slame, ki jo daje siva ajda. Dobro mi je

označil kakovost obeh star kmetski očanec v Stajah za Studencem na Ljubljanskem barju, pripovedujoč: »Imel sem oboje ajd, drugo poleg druge. V črni sem našel csem. mišjih gnezd, v sivi pa nobenega.«

Vendar je še mnogo polja, kjer gospodari skoraj samo sivka. Delajmo na to, da se bode prav povsod sejala neprimerno boljše medeča črna ajda. Slov. čebelarsko društvo bo skrbelo, da se bodo prihodnje leto o pravem času objavili kraji, kjer se bo dobilo dobro seme. Če bo vreme le nekoliko ugodnejše, kakor letos, nam čebelarjem ne bo mogel izostati uspeh.

Posebna poročila.

Selo pri Žirovnici. Pri nas je bila letos izborna paša na ajdi, pa smo odpeljali čebele proti Ljubljani, kjer le malo dobe. Matice stavijo zalego kar naprej. Mogoče bomo letos vzimili vendar le brez pomoči.

Krtina. Letos čebele ne bodo donesle toliko, da bi imele dovolj za prezimljenje. Vzimiti bo treba manj ljudstev, a močna. Mnogo čebelarjev naše podružnice, ki obratujejo v kranjičih, ima napačno navado, da prezimujejo slabotna ljudstva, ki imajo istoletne matice, močne prvece z enoletnimi maticami pa odstranjujejo, češ, da imajo prestare matice.

Formin pri Ptuj. Ajdova paša se je letos, hvala Bogu, v začetku avgusta dobro obnesla. Vsako jutro je megla napo-

Mesečni pregled za avgust 1920.

Kraj	Panj je na teži						Prebitek	Poraba	Panj nane- sel največ	Dne	Temperatura			Izletnih dni	Dnevi					
	pridobil dkg			izgubil dkg							najvišja	najnižja	srednja mesečna		z dežjem	s snegom	s solncem			z vetrom
	mesečna tretjina																0	1/2	celi	
	1	2	3	1	2	3														
	1	2	3	1	2	3	dkg													
Ljubljana	90	110	40	80	20	45	95	—	20	19.	+35	+7	+20	28	17	—	12	5	14	2
Vič pri Ljubljani . .	130	150	—	—	—	10	270	—	50	10.	+38	+9	+21.1	27	17	—	6	4	21	1
Selo pri Žirovnici .	55	355	945	95	20	120	1120	—	250	23.	+33	+12	+21	28	16	—	9	15	7	26
Jesenice (Gorenjsko)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krtina pri Dobu . .	10	230	315	45	15	105	390	—	75	19.	+32	+5	+17.2	30	18	—	7	10	14	10
Sv. Gregor pri Ort- neku	102	10	—	74	10	126	—	98	60	10.	+30	+8	+16	—	31	—	7	10	14	21
Sv. Peter pri Mari- boru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Formin pri Ptuj . .	445	1600	160	130	270	185	845	—	350	19.	+27	+14	+18.3	30	17	—	1	14	16	5
Okljukova gora pri Sromljah	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mokronog	250	510	2.0	30	40	210	750	—	155	19.	+26	+7	+16	29	12	—	10	8	13	13
Dolenja vas pri Cerk- nici	240 170	165 140	— —	50 70	20 20	150 115	185 105	— —	50 40	10. 14.	+28 +28	+5 +5	+15.8 +15.8	28 28	9 9	— —	11 11	9 9	11 11	22 22
Novo mesto	10	160	230	20	5	90	285	—	80	28.	+34	+10	+16	29	17	—	6	10	15	10

jila ajdo in čebele so kar vrele iz panjev. Pri mnogih panjih so bila žrela premajhna. Vračajoče čebele so bile kakor pijane. Počivale so po čebelnjaku, drevju, travi, plo-tih itd. in po kratkem odmoru šele hitele v svoje panje. — 21. t. m. je prišel dež in mrzlo vreme in to je trpelo tako dolgo, da je ajda odcvetela. Izmetalnico smo pa ven-dar rabili. Če bi ne bilo deževalo, bi nam še posode manjkalo.

Dolenja vas pri Cerknici. Medenje gozda je izostalo. — V tukajšnjem oko-lišu so se letos pojavile ose v ogromnem številu. Po jelkah in posebno vrbah kar šumi kakor pri čebelnem rojenju, pa ne samo pri nas, temveč cele ure daleč na

okrog. Kaj dobijo vse na jelkah, nisem mogel dognati. Opazil sem pa, da na vrbah pobirajo roso, ki topi sladke izločke list-nih uši, ki jih je jako veliko. Ker so vse manj občutljive proti mrazu, gredo bolj zgodaj na delo in vse prej odneso, preden izlete čebele.

Novo mesto. Vsled hladnega vremena, ki je nastopilo 22. avg., je ostajalo mnogo čebel na paši, pa tudi po tleh pred čebel-njakom je bilo vse črno. Komaj toliko jih je ostalo, da so ogrevale zalego. Kakor kaže, bomo imeli eno najslabših čebe-larskih letin in ne vem, kako bomo pre-zimili, ako ne dobimo sladkorja.

Jos. Verbič.

Jožefu Stampflu v slovo.

K otvoritvi čebelarske razstave v Celju 1912 je prišel gospod bolj majhne postave, živahnih oči in gibčnih kretenj. Ogledoval si je razstavljene predmete tako, da so veščaki takoj zaslutili v njem spretnega čebelarja. Prihodnji dan je prišel zopet, a s predmeti, kakoršnih si na vsej razstavi iskal zaman: idealna ljudstva v panjih z nastavki, brezhibna družina v najnovešem mobilnem panju z zanimivo ventilacijo, kaj zanimivo izletalnico (Stau-dingerjev amerikanec) itd. Učit se je prišel na razstavo, a bil je učitelj sam.

Bil je to g. Jožef Stampfl, velečebel-lar in trgovec v Stražgojncih, vasi Cirkov-ške župnije, pol ure oddaljeni od postaje Pragersko. Tiho in skromno je živel med nami, tako da kljub svojim velikim zaslu-gam za povzdigo čebelarstva še danes ni dovolj poznan našemu čebelarskemu sve-tu; tiho in skromno se sedaj poslavlja od stare Evrope, da si ustanovi nov dom on-kraj velike luže. V slovo vrlemu možu sle-deče vrstice.

Gosp. Stampfl se je porodil 3. januarja l. 1859. v Framu, divni podpohorski vasi, znanem letovišču. Zgodaj je izgubil očeta in dobil strogega očima, ki je živahnega

dečka oblagal s trdim delom. A še danes ne pride piskra beseda iz ust našega če-belarja proti trdemu vzgojitelju. »Bilo je res prehudo,« omenja, »toda navadil sem se dela«. In res, težko najdeš bolj delav-nega moža, kakor je bil vedno g. Stampfl. Zelo muzikaličen, dovtipen, gibčen in skrajno pošten deček je bil ljubljene-c vseh; tudi v Mariboru, kamor se je umak-nil v najhujši sili, je kmalu prišel do po-polne veljave pri mojstru, pri katerem se je docela izvežbal v mesarski obrti (1874 do 1879). Odtod je šel v Hercegovino k vojakom (1879—1883) in se je kmalu pri-ljubil pri višjih in nižjih, pa tudi pri do-mačem prebivalstvu.

Mesarstvo pa njegovi mehki naravi ni prijalo in po raznih poizkusih, priboriti si na drug način pošten košček kruha, si je omislil l. 1892. dva panja čebel. Lotil se je te panoge kmetijstva s tako vnemo, izobraževal se je v teoriji in praksi tako temeljito, da je bil kmalu med našimi so-sedi znan kot strokovnjak prve vrste, in mirno lahko trdimo, da ni blizu čebelarja, ki bi ga presegal v teoretičnem znanju in praktičnem občevanju s čebelami.

Leta 1895. se je g. Stampfl s svojo dru-

žino stalno nastanil na medonosnem Ptuj-skem polju, in sicer v Stražgojncih. Tu je postal v najkrajšem času velečebelar z blizu 100 čebelnimi družinami. Njegova ukaželjnost ni nikdar usahnila. Vse, kar so izumili podjetni čebelarški iznajditelji, vse je hotel preizkusiti, vsako izboljšanje v obratu, vsako novo orodje mu je bilo kmalu znano. In baš v tem ne vzdrži pač nobeno drugo čebelarstvo primere s Stampflovim. Štori, košnice, dunajčani, Gerstungovci, Žnidarskičevci, vseh vrst ameriški, štraulijevci, Kunčevci itd., vse je lahko preštudiral tukaj ukaželjni čebelar v vzornem obratovanju. Vsak sistem je opravljal naš mojster natančno po iznajditeljevih navodilih ter potem prilagodil obrat krajevnim razmeram. Poleg tega je imel zmerom v zalogi vse orodje, potrebno pri čebelarskih opravilih, pridobivanju in čiščenju medu in voska. Mnogokaj je izdatno izboljšal; tako je solnčni topilnik njegovega sestava neprekosljiv. Kratko: vse, kar se je izumilo na čebelar-skem polju, si lahko proučil v tej edini stalni čebelarski razstavi.

Po vsem tem je pač umljivo, da je bil vsekdar odlikovan, kadarkoli je kaj razstavil (n. pr. na Dunaju, v Gradcu, v Celju), da so iskali stikov s tem čebelarjem širokega obzorja čebelarski mojstri iz nemških in ogrskih dežel, po celjski razstavi tudi domači čebelarji. Kljub svoji skromnosti — z edino majhno izjemo ni nikdar ničesar pisal — je zaslovel g. Stampfl po vsej pravici daleč naokoli kot pravi čebelarski mojster.

Neminljive so zasluge g. Stampfla za razvoj čebelarstva na širnem gornjem Ptujskem polju, v gornjih Halozah in po pohorskem podgorju. V letih pred 1900 je doletela čebelarje starega kova katastrofa. »Ni več sreče pri čebelarjih,« so rekli in čebelnjaki so se praznili, podirali, trohneli. Naravno! Izginjale so široke, vse leto cveče meje med njivami, skrčili so po metre široke, cvetočega grmovja polne,

gozdičem odgovarjajoče meje ob potih in med travniki, žito so očistili modriža, črna ajda se je umaknila sivi, »prahe« (neobdelane njive) so izginile... »Muha ne da kruha« — ta pregovor je postal resničen tudi vsled padanja cen »strdi«, vsebujoči med, vosek, čebele, ličinke in z ilovico pomešan kravjek. Tupatam je še životaril kak panjič, ko se čez noč vzdigne iz tal Stampflov čebelnjak, res pravo čudo vsem domačinom. Pa ti koši! Vse v »glažu«! In noter se lahko vsak čas pogleda! Čebel nič ne smodi! Zato pa zdaj nam vse izropajo, ko ima »stare« čebele!... G. Stampfl je pa učil, razkazoval, podarjal točen med in delal. In danes? Skoro v vsaki vasi razsežnega ozemlja se vzdiguje mogočen čebelnjak z modernimi panji, vodijo jih Stampflovci učenci, mnogi že pravi čebelarski mojstri! Poznajo medstene, ne pa žvepla, med točijo v lepe posode, ne pa v žepe medicinarjev.

Nad vse zanimiva so Stampflova predavanja. Izpraševanja in točnih odgovorov ni konca, ne kraja. Napravi roj iz slamnjaka, tega navduši za mešani obrat in mu odstopi nastavek, onemu da našega »Čebelarja«, drugemu košček matične rešetke. Govori se o umetnem satovju, o začetkih in ta in oni si nese domov kar celi sat. Kar koga zanima, s tem mu postreže učitelj iz svoje bogate zaloge od modernega panja ali matice do pasti za miši ali ose. Na ta način je postal g. Stampfl pravi ustanovitelj čebelarstva daleč okoli svojega doma.

*Že iz teh kratkih podatkov razvidimo neprecenljive zasluge g. Stampfla za naše čebelarstvo: bil je mojstrski učitelj začetnika, bodritelj, izvežbanega, ustanovitelj mnogih čebelarskih obratov, duševni oče bližnje podružnice (Orehova vas). Podjetni duh ga žene v Ameriko in nas zapušča osirotele. Vsi, zlasti njegovi hvaležni učenci, mu želimo mnogo sreče v novi domovini in mu kličemo: Na mnoga leta!

Dav. Beranič.

Listek.

Čebelarji v Ljubochah.

Fr. Lackmayer, Preddivor, p. Tupaliče.

Druga črna gniloba se loti le starejših bub, katere po nji napadene dobijo rjave lise, ki se čimdalje bolj raztezajo in slednjič buba očrni in pogine. Taka zalega smrdi kislasto kot n. pr. gnila jabolka. Tekočina iz njih se pa ne vleče in ne drži sten celic. Pokrovec ostanejo celi, če jih čebele niso same načele. Po teh bacilih napaden panj, ako je še dovolj močan, ozdravi kakor hitro nastane izdatna paša. Zakaj? Zato, ker čebele takoj ven izmečejo pokvarjeno zalego, celice očistijo in napolnijo z medom. Zalego pa gojijo v novo nastavljenih celicah. Če taki družini obesimo v gnezdo umeten sat, smo s tem pripomogli, da se prične hitreje razvijati in množiti. — A vsega tega, vi ljubi prijatelji, ne morete opravljati v kranjčih. Vidite, tudi to je ena izmed mnogih prednosti panja s premakljivim delom!

Župnik je prenehal, se nasmejal svojim poslušalcem in ko je videl, da ga z zanimanjem poslušajo, je nadaljeval s svojim čeb. poukom.

»Pa še na nekaj vas moram opozoriti. Včasih zamrje zalega vsled mraza, ako je po večdnem lepem in toplem vremenu, zlasti zgodaj spomladi, nastalo zopet mrzlo vreme in so bile čebele prisiljene strniti se sredi gnezda in tako zapustiti zalego ob krajih satov. Največkrat se pa pripeti to-le: Nekateri panj ima zelo rodovitno matico. Vsled preobilne zalege in le bolj pičle paše uporabijo čebele zanj skoraj ves sproti donesen nectar. Paša se pretrga — in zalega vsled pomanjkanja pogine.

In tu vidimo naenkrat iz tega nesrečnega panja počasi lezti čebele, ki padajo raz brado na tla, nekaj časa si prizadevajo vzdigniti se, končno obleže in pred panjem se množi število mrličev.

Včasih pa je panj po roparicah okraden, ki imajo isti duh kot čebele v okradenem panju in zato jih napadene čebele ne ločijo. Te odnesejo ves med in v panju

nastane, če ni obilne paše, pomanjkanje in vsled tega zalega pogine. Taka gniloba je navadna mrliška gniloba, polna bogve kakšnih drugih bacilov! Vsem tēm panjem je treba odstraniti satje z mrtvo zalego, nadomestiti s čistim satjem in dobro založiti z zdravim medom. Če je bil pa panj ropan, daj čebelar čez noč drug duh po kaki dišavi in žrelo pripri! Navadno jih še ojačimo s kakim satom, polnim zrele zalege, ki smo ga odvzeli kakemu močnemu plemenjaku. Samoobsebi se razume, da se pomaga takim panjem le spomladi in začetkom poletja, jeseni ni več vredno. Takrat naj se združijo s srednje močnimi panji. Kar vam pa sedaj povem, si dobro zapomnite! Najizdatnejša obramba zoper gnilobo je prav močan panj, ki ne pozna nikoli nobenega pomanjkanja glede zdravega medu in obnožine. Zato trdim, da se mora čebelar pogostoma prepričati s pregledavanjem panjev, če imajo vsega dovolj. Čebelar, ki med letom skopari, ko ni dovolj paše, in pusti čebele stradati, ta si je sam uničil vsako upanje na izkoriščenje dobre jesenske paše. Kaj zmorejo slabiči ali celo bolne družine? Torej še enkrat: Vsak panj mora imeti vedno dovolj medu! Če pa ne moreš zalagati z medom 20 panjev, imej jih samo 10, če pa jih niti toliko ne moreš preskrbovati, imej jih samo 5! Pet močnih delavcev več naredi kakor 10 jetičnih — četudi pridnih! —

Sedaj pa, oče, le naredite kakor sem vam svetoval. Čebele v usmrajenih panjih močno zažveplajte, da se ne bodo mučile, in potem vrzite vse v ogenj. Panja sta stara in kakor vidim, že precej trhla, torej ju ni škoda!

Župnik je vzel klobuk in hotel oditi, ko naenkrat zapazi novi panj s premakljivim delom.

»Ali je ta morda tvoj, Metka?»

»Da, moj je, Tonič ga je naredil in oče so mi vanj usadili dva družca, kakor ste nam svetovali. Ali si ga hočete ogledati?«

Župnik ga je odprl in pregledal prve sate. Panj je bil narejen po vzorcu Pavlinovcev na toplo stavbo. Čebel je bilo dovolj v njem, a stavba satja je bila nepravilna.

»Ali si jim dala v okvirčke same začetke?« vpraša župnik.

»Same, ko nisem imela drugih večjih,« odgovori Metka.

»Zakaj pa nisi prišla k meni in bi ti dal vsaj tri cele sate? Vidiš, sedaj bodo stavile sate poševno, noben sat ne bo pravilen in ob boljši paši jih bodo na eni strani skupaj zlepile. Kako jih boš potem jemala iz panja? Vse boš raztrgala, med se bo cedil po panju, čebele pa branile svojo zalogo in roparicam boš dala priložnost k napadu. Glej, Metka! Prvi sat koj za prvo končnico imel bi biti z nalepkom, drugi bi moral biti popolnoma izdelan ali celo umetni sat, tretji zopet le z začetkom, četrty izdelan itd. Tako bi bila prisilila čebele, da bi bile morale vse sate pravilno izdelati. Ker so pa sedaj enega izbočile, bodo druge tudi, ker morajo imeti v ulicah zase 1 cm prostora. In teh izbočenih satov ne boš imela kje uporabiti! Dobro si zapomni! Še danes te sate popravi, in kadar bodo oče jeseni trgali, izberi si lepo ravno mlado satje in ga ureži za svoje okvirje. Spomladi ti bo prav prišlo. Sedaj pa z Bogom!«

Ko je župnik odšel, je dejal Tonič:

»Saj sem rekel, da ženske niste za čebelarstvo! No, kaj bo pa sedaj, Metka?«

»No, kaj pa hoče biti?« je oponašala Metka Toniča v počasnem zategovanju. »Potegnem s kaveljčkom okvirčke ven in skrivljene dele odrežem in sate uravnam. Ali si ti, Tonič, ko si pričel čebelariti, vse znal?«

»Prav imaš, Metka!« dostavil je Janjo. »Nihče ne pade učen z neba. Od napake se učimo.«

»Da, da! Od napake se učimo, če jo spoznamo in se je res hočemo zanaprej varovati!« je pripomnil Mihol, namršil goste obrvi, pograbil lonček za žrjavico in hotel takoj zažvepljati usmrajena panja.

»Šele zvečer, oče! je dejal g. župnik, kadar bodo vse okužene čebele teh panjev doma!« je opozorila očeta Metka.

»Ah tako! Tacega žalostnega pokopa še nisem doživel pri svojih ljubih čebelicah. Revicel!« je vzdihnil Mihol in se obrnil v stran, menda zato, da je prikril svoje solzne oči.

X.

S sprehoda domov grede se je oglasil župnik pri Smočinovih. Smodinova mati je bila že osem let vdova. Primožila se je bila na precej zadolženo posestvo, a njen rajni mož je spravil svoj dom z njeno pomočjo v nekaj letih na trden temelj. Po njegovi smrti je ostala vdova sama, odbila vsakega snubača in živela le za svojega edinca Janka, ko so drugi otroci pomrli. Previdna in skrbna žena je domačo srečo še bolj povzdignila. Res ni bilo veliko polja, a kar je bilo, je bilo dobro in rodovitno in pa vse okoli čedne, prostorne hiše. Dekla Špela je bila gospodinji nekoliko v sorodu in je služila pri hiši že deset let, in ker je Bog ni obdaril s telesno lepoto, pač pa z marljivostjo in pridnostjo, ki je mladina ne zna ceniti, ni mislila na možiteve.

Pri Smodinovih niso poznali ne prepira ne krega, pač pa sloga in vztrajnost!

V takih razmerah je vzrasel naš Janjo — čebelar, materi s celim srcem vdan.

Janko je ravnokar vsadil zadnji roj tega leta. Vesel je bil. Od dveh v Zalogu kupljenih starcev je dobil šest rojev, župnik mu je podaril prvca, ki je rojil in dal vnuka ali deviški roj, od Toniča in Mihola je kupil po dva drujca, ki ju je vsadil v panja z okvirčki.

Tako je imel dva izrojenca, tri prvce, enega vnuka, šest drujcev in dva trekovca. Torej 12 zasadenih panjev. Bilo jih je pravzaprav 14, pa drujca od Mihola je vsadil skupaj v en panj in istotako je naredil z obema Toničevema drujcema.

Ko je Janko zapazil, da prihaja župnik, mu je šel nasproti in ga pozdravil.

»No, mladi muhič, kako kaj čebelariš?

Moram pogledati!« se je nasmehnil župnik Černič in vstopil v čebelnjak.

»Kakor vidim, imaš tukaj lep red in pa vse je snažno. Tako ima biti! Vsaka reč naj ima svoj prostor! Kdor ima vse razmetano, ne more potem najti, kar bi takoj rabil. Kdor ima grebljico enkrat na polici, drugikrat na mizi ali jo pozabi kje na panju, je ne more najti, ko jo rabi: to se imenuje nered, ki nikomur ne koristi.

Odpadke satja mečeš v dobro zaprti zabojček, da ne morejo do njih večje. Miza je čista, tla pometena, panji lepo v vrsti, za orodje določen prostor. Tako je prav! Kaj pa streha, ali je dobra? Ali ne zateka?»

»Dosedaj še nisem zapazil, da bi kje puščala,« odgovarja Janko.

(Nadaljevanje prih.)

Drobiž.

† **Ivan Lampe**, Dne 11. sept. je preminul v Kranju odlični član našega društva in vrl sotrudnik »Slov. Čebelarja« mag. pharm. g. Ivan Lampe. Kdor ga je poznal in bral njegove članke, mora priznati, da je društvo izgubilo z njim idealnega člana, čebelarji izredno ljubznivega tovariša in Kranjska čebelarska podružnica požrtvovalnega organizatorja in voditelja. — Obširnejši nekrolog priobčimo v prihodnji številki.

Savinjska dolina. Pri šaljivem Grabnarju v Dragopoljah pri Gomilskem smo se zbrali bližnji čebelarji Savinjske čebelarske podružnice na Mali Šmaren ob štirih popoldne k petemu čebelarskemu shodu. — Dasi je bilo vreme prav ugodno in je veselih sušilcev otave kar mrgolelo po bližnjih travnikih — zbralo se nas je vseeno 30 čebelarjev iz najbližje okolice. Po običajnem pozdravu poroča g. načelnik najpopred o občnem zboru Čebelarskega društva v Ljubljani, dočim predava g. Pikel o letošnji ajdovi paši, ki nam jo je pokvarilo slabo vreme, da bo treba na jesen pridno združevati in skrbno paziti, da bodo imele naše ljubljenske dovolj zaloge za zimo. Pravilo nam bodi vselej: Bolje je pustiti več, kot premalo; kajti na pomlad je lažje kaj vzeti kot pa dodati. Vsak skrben čebelar naj si zato prihrani vedno nekaj celih medenih satov. Ker se je pričelo že tudi ropanje, omenil je poročevalec tudi nekaj o vzrokih in kako ga uspešno zabraniti. Tudi o matičnih valilnicah nam je predavatelj dal praktična navodila. Le te bodo postale za čebelarje z A-Ž panji največja potreba. Ker se je g. Pikel s takimi že sam pečal ter imel najlepše uspehe — obljubil nam je, na našo iskreno prošnjo, — da upelje za potrebe naše podružnice spet primerno število matičnih valilnic, kakršne je videl v ljubljanskem Marjanišču. Vsak predaren čebelar bo delal na med ter pripu-

stil le toliko rojev, kar jih bo rabil za izmenjavo matic. Da pa si izpremenimo čebelno pleme, treba bo začasno pridno — zlasti sedaj na jesen — skrbeti, da dobimo pri drugih čebelarjih mlade matice od drugcev ali tretjakov, ali da zamenjamo kar cele roje. — Izreja mladih matic je postala za napredne čebelarje neizogibna potreba. S tem vprašanjem se bo treba intenzivno baviti. — Ker je bil ta shod za to leto zadnji sestanek, poroča g. Pikel še podrobno o odbiranju plemenjakov in kako jih vzimiti. — Proti koncu nas je še posetil tudi domači g. župnik Grobelšek, ki se je živo zanimal zlasti za razna vprašanja. Posebno ga je pa veselilo, da se je zlasti mladež začela tako zanimati za to idealno panogo kmetijstva — za umno čebelorejo, ki odvrča mlade fante od toli pohujšljivega pijančevanja, postopanja, tepeža itd., ter jim blaži srce.

Za gostoljubno pogoščenje — po dveurnem shodu — pa vsem domačim Grabnerjevim — zlasti šaljivemu Tinu — srčna hvala! Tajnik.

Dober nauk za neveste. »Zakon je baje s strdjo namazan križ. Ko se strd poliže, pa križ ostane« — tako pravi pri nas neka stara prislovica; zato pa si iščite drage in ljube neveste svoje bodoče može le vedno med čebelarji; kajti pri njih ne bo nikoli križa, ker, ko bodete strd polizale — vam bo ljubi možek križ iznova namazal s strdjo. Tudi pelin je v zakonskem življenju kaj grenek in bridek. Ker pa te rastline čebele ne marajo — ga tudi čebelar ne bo imel; zato ti ljuba nevesta, ne boš imela bridkega življenja pri njem! — Sploh pa so čebelarji dobrodušni in dobrosrčni ljudje, zato po njih. Feliks.

Iz Rožnega dola. Zopet Vam imam poročati rezultat opazovanja in sicer glede sr-

šenov. G. Lakmayer trdi, da so sršeni za čebele neškodljivi. Jaz pa mislim, da spadajo med najhujše sovražnike čebel ter prekose v tem oziru celo čebelnega volka. Svoje čebele sem prepeljal na jesensko pašo v Mirno peč. Po nekaj dneh grem pogledat ter opazovat pašo. V bližini postaje na neki ajdovi njivi in pri stojišču čebel opazim nenavadno veliko sršenov, ki so lovili čebele. Na omenjeni njivi jih je bilo trajno kakih 30 do 40, ki so po cvetju ajde pobirali in odnašali čebele. Sršen prime čebelo bodisi letečo v zraku ali pa sedečo na cvetu, ji na mah odgrizne oprsje ter odnese mehki zadek v svoje gnezdo. To sem videl natanko. Vsedel se je z ujetu čebelo na bližnje drevo ter jo oskubil na omenjeni način. Stvar mi je postala za moje čebele prenevarna, zato hajd skat sršenovo gnezdo, da ga uničim. V takih stvareh izurjeni pasurji so mi ga takoj pokazali. Nahajalo se je v bližnji zapuščeni zidanici pod slemenom ter je imelo velikost cestne svetilke. Ostrmel sem nad množico tam brnečih sršenov. Toda kako jih uničiti, kajti sršen ima želo kot drobno šivanko ter strupa najmanj za 10 ali še več čebel. Delo torej ni tako lahko. Trebalo je stvar natanko organizirati. S tovarišem čebelarjem sva izdelala bojni načrt, glaseč se na ogenj. Streha je bila iz hrastovih desk ter povrhu pokrita s pločvino. Navezala sva torej na dolg drog slamo in jo polila s petrolejem. Nato je eden slamo zažgal, drugi pomolil gorečo bakljo pod gnezdo. Plamen je objel gnezdo dobesedno in sršeni, bežeči iz njega, so si takoj osmodili krila ter padali liki toča na tla. Uničeno je bilo vse, kar se ni nahajalo zunaj na »lovu«. Bilo je 5 kolobarjev zalege s 1500 ličinkami, velikimi kot mezinec, ter najmanj toliko odraslih sršenov na tleh. Lahko trdim, da je bilo enako število na paši, kajti prihajali in odletavali so kakor čebele iz srednjemočnega panja. Pri tem sva pobila in posmodila z drugo bakljo vračajoče se sršene. Vsega skupaj sva pokončala okoli 3000 sršenov.

S tovarišem čebelarjem sva ugotovila, da so prinesli sršeni v teku 10 minut kakih 10 čebel. Vsakdo si lahko izračuna, koliko škode napravi ta čebelni ropar. Po mojem mnenju znoši eno tako gnezdo v enem mesecu srednji panj čebel.

Torej brezobziren boj sršenu!

A. Polič.

Iz Belokrajine. Kar čebelarim, ni še obetalo biti tako dobro čebelarsko leto, kakor letos. Sadno drevje je bilo prav zgodaj v cvet-

u in čebelice so kmalu začele polniti svoje piskerčke. V maju pa je cvetela akacija in čebelice so nanosile toliko medu, da ni imela matice kam staviti. Posledica temu je bilo slabo rojenje in majhni roji. Takoj prve dni junija pa je začelo deževati in nastalo je hladno vreme. Čebele so tičale doma in pridno uporabljale zalogo. Za čebelarje so se pričeli žalostni dnevi. V dobi kostanjevega cvetja, ki je pri nas glavna paša, smo krmili roje; kdor jih pa ni krmil, jih je »pokopaval«. Po dolgotrajnem deževju je nastala suša in ž njo cvetice brez nektarja. Zadnji naš up je bila ajda. Kako je pa z ajdo, mi menda ni treba poročati: dan za dnevom dež, hladno, megla. — Izvleček: starci imajo še precej pomladnega medu, mladiči pa ne toliko, da bi preživeli. Opozarjam tovariše, da mladiče, ako jih nameravate obdržati za pleme, pravočasno nakrmite.

K. — e.

Zakaj metliška čebelarska podružnica spi?

Tu in tam čitam v »Čebelarju«, kako pridno nekatere — poudarjam nekatere — čebelarske podružnice delujejo. Naša se je uvrstila med tiste, ki spe, ali ki se le redkokdaj zdramijo. Lepo to ni, a vzrokov je več. — Belokranjci smo, moram se pohvaliti, precej nadarjeni. Poleg svoje nadarjenosti smo pa kaj trmoglavji. Gospodje vinarski, sadjarski in drugi strokovnjaki vam lahko posvedočijo, kako težko nas je pregovoriti, da se poprimemo kake novotarije. Ista je v čebelarstvu. »Tako so čebelarili moj oče, tako bom čebelaril tudi jaz.« je navadni odgovor, ako našim čebelarjem prigovarjaš, da prično moderno čebelariti. — Naši čebelarski podružnici se je v dobi njenega delovanja posrečilo vzgojiti le tri napredne čebelarje: Ivana, Haneta in Franceta. Kako pa, da ti mladi junaki dopuste, da čebelarska podružnica spi? Ivana je služba odpoklicala na Koroško, kjer nadalje čebelari, Hane nas je za vedno zapustil, neozdravljiva rana, ki jo je dobil v Dukla-prelazu, je končala po petletnem trpljenju mlado upapolno življenje. France je zaradi otroške ljubavne dramice zapustil dom. Prva dva se več ne vrmeta, od Franceta pa upam, da bo v kratkem postal zopet steber naše podružnice, osobito, ker ga bodeta krepko podpirala najmlajša naša čebelarja Luka in Ferdo. France, čebelarska podružnica te kliče, da zapojemo v kvartetu:

Spim, spim, spim, spim,
spala sem.

Francelj je prišel,
vstala bom.

K. — è.